

81/7/A/2006

WYROK

z dnia 18 lipca 2006 r.

Sygn. akt P 6/05*

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Teresa Dębowska-Romanowska – przewodniczący

Marian Grzybowski

Marek Mazurkiewicz – sprawozdawca

Jerzy Stępień

Bohdan Zdziennicki,

protokolant: Krzysztof Zalecki,

po rozpoznaniu, z udziałem sądu przedstawiającego pytanie prawne oraz Sejmu i Prokuratora Generalnego, na rozprawie w dniu 18 lipca 2006 r., pytania prawnego Sądu Okręgowego w Koszalinie:

czy art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) w zakresie, w jakim zmienia warunki wyboru ubezpieczenia społecznego przez rolników prowadzących działalność gospodarczą, w okresie podlegania ubezpieczeniu w sposób uniemożliwiający dostosowanie się do nich osobom zainteresowanym, ze względu na wejście w życie znowelizowanego przepisu w trakcie roku podatkowego, jest zgodny z art. 2 i art. 7 Konstytucji,

o r z e k a:

1. Art. 5a ust. 1 i 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 1999 r. Nr 60, poz. 636, z 2000 r. Nr 45, poz. 531, z 2001 r. Nr 73, poz. 764, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 228, poz. 2255 i Nr 229, poz. 2273 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 873), w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 873), są zgodne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie są niezgodne z art. 7 Konstytucji.

2. Art. 5a ust. 6 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 3 ustawy z 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim w 2004 r. z dniem 1 października 2004 r. wyłączył, ze względu na formę opodatkowania i wysokość należnego za 2003 r. podatku, z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego rolników lub domowników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji oraz nie jest

* Sentencja została ogłoszona dnia 25 lipca 2006 r. w Dz. U. Nr 134, poz. 947.

niegodny z art. 7 Konstytucji.

Ponadto p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z 2000 r. Nr 48, poz. 552 i Nr 53, poz. 638, z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 oraz z 2005 r. Nr 169, poz. 1417) umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie ze względu na niedopuszczalność orzekania.

UZASADNIENIE:

I

1. Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniem z 28 lutego 2005 r. (sygn. akt IVU.3410/04) zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) z następującym pytaniem prawnym: czy art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.; dalej: ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników), wprowadzony ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 873 ze zm.; dalej: ustawa nowelizująca z 2 kwietnia 2004 r.), w zakresie, w jakim zmienia warunki wyboru ubezpieczenia społecznego przez rolników prowadzących działalność gospodarczą, w okresie podlegania ubezpieczeniu w sposób uniemożliwiający dostosowanie się do nich osobom zainteresowanym, ze względu na wejście w życie znowelizowanego przepisu w trakcie roku podatkowego, jest zgodny z art. 2 i art. 7 Konstytucji.

Sformułowana na wstępie wątpliwość zrodziła się na tle następującego stanu faktycznego.

Ubezpieczony Mieczysław Burczak był rolnikiem i jednocześnie prowadził działalność gospodarczą polegającą na wykonywaniu usług transportowych. W 2001 r. dokonał wyboru ubezpieczenia na podstawie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i na mocy decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Oddział Regionalny w Koszalinie z 12 lutego 2001 r. został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników. Decyzja organu rentowego potwierdziła, że ubezpieczony spełnił ustawowe przesłanki, wymagane przez przywołany art. 5a w brzmieniu na dzień wydania decyzji, tzn.: podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podjął pozarolniczą działalność gospodarczą, nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym.

Od 1 października 2004 r. Mieczysław Burczak został wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie zaskarżonej decyzji. Przyczyną pierwotną negatywnej dla skarżącego decyzji był fakt nieprzedłożenia zaświadczenia Urzędu Skarbowego w Białogardzie o wysokości podatku, zaś podstawową (wynikającą z odpowiedzi na odwołanie) – okoliczność, że rzeczony podatek za rok 2003, należny od ubezpieczonego, przekroczył graniczną kwotę roczną 2528 zł., określoną w art. 5a pkt 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Mieczysław Burczak wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i objęcie go ubezpieczeniem społecznym rolników podkreślając, że aktualnie jego podatek jest niższy i nie przekracza granicy zakreślonej przepisami.

Spór zawisły pomiędzy stronami sprowadza się w istocie do rozstrzygnięcia, czy ubezpieczony zachował prawo wyboru ubezpieczenia po wejściu w życie znowelizowanej wersji art. 5a.

Z dniem 1 stycznia 1997 r., na mocy art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 września 1996 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. Nr 124, poz. 585 ze zm.) do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników dodano art. 5a, pozwalający na dokonanie wyboru ubezpieczenia osobom będącym rolnikami lub ich domownikami, które jednocześnie prowadziły pozarolniczą działalność gospodarczą. Przedmiotowy przepis brzmiał następująco:

„Art. 5a. Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach”.

W dniu 2 maja 2004 r., na mocy art. 1 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r. została zmieniona treść art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Ustawodawca inaczej określił przesłanki, od spełnienia których zależy skuteczność wyboru ubezpieczenia. Aktualnie rolnik podejmujący działalność gospodarczą może dokonać wyboru ubezpieczenia jedynie pod następującymi warunkami:

- 1) podlegania nieprzerwanie przez co najmniej trzy lata ubezpieczeniu społecznemu rolników, bezpośrednio przed podjęciem działalności gospodarczej,
- 2) rozliczania się z fiskusem w formie zryczałtowanego podatku dochodowego,
- 3) nieprzekroczenia ustawowej kwoty podatku w danym roku podatkowym, która aktualnie wynosi 2528 zł.,
- 4) niepozostawania w stosunku pracy, ani też w żadnym stosunku służbowym.

Z porównania obu wersji art. 5a wynika, że w stosunku do uprzedniego stanu prawnego zachodzi znaczna różnica polegająca głównie na dodaniu kolejnych warunków, których spełnienie jest konieczne do wyboru ubezpieczenia, a które nie były wymagane pod rządami ustawy o ubezpieczeniu i społecznym rolników sprzed nowelizacji.

Znowelizowany art. 5a wszedł w życie 2 maja 2004 r. Tym samym, aby nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników, rolnik (domownik) prowadzący działalność gospodarczą winien wykazać, że spełnia wszelkie warunki co najmniej na dzień 1 lipca 2004 r. Zgodnie bowiem z art. 3a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczenie ustaje z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu. Tak więc, aby kontynuować dotychczasową formę ubezpieczenia rolnik (domownik) musi dodatkowo (w stosunku do stanu prawnego sprzed nowelizacji) udowodnić, że jego działalność pozarolnicza została opodatkowana zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym, zaś podatek należny fiskusowi z tego tytułu nie przekracza kwoty 2528 zł. Przy czym ustawa wymaga, aby zaświadczenie o wysokości podatku dotyczyło podatku za miniony rok. W związku z wejściem w życie omawianego przepisu w dniu 2 maja 2004 r., a więc w trakcie roku podatkowego, ubezpieczeni zobowiązani zostali do przedłożenia rzeczowego zaświadczenia za 2003 r., czyli za okres wsteczny, kiedy to dla wyboru ubezpieczenia wysokość podatku nie miała żadnego znaczenia. Nie mając świadomości istnienia limitu, nie mieli możliwości takiego zaplanowania działalności gospodarczej, która pozwoliłaby nadal korzystać z wyboru ubezpieczenia. Tym samym, pomimo że omawiany przepis zaczął obowiązywać w maju 2004 r., to jego skutki rozciągają się na znacznie wcześniejszy okres.

Podsumowując sąd stwierdził, że wprowadzenie tak radykalnych zmian w trakcie roku podatkowego uniemożliwiło części rolnikom, którzy do tej pory korzystali z wyboru ubezpieczenia, dalsze kontynuowanie ubezpieczenia rolniczego. Wyłączenie tej grupy osób z ubezpieczenia rolniczego rodzi dla nich poważne skutki, a w szczególności uniemożliwia im

skorzystanie z wyboru ubezpieczenia również na przyszłość. Warunkiem *sine qua non* wyboru ubezpieczenia jest bowiem podjęcie działalności gospodarczej po co najmniej trzyletnim podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników, czemu – z oczywistych względów – może nie sprostać rolnik już prowadzący działalność gospodarczą.

Z podanych przyczyn art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników rodzi – zdaniem sądu pytającego – wątpliwości co do jego zgodności z Konstytucją. Ustanawia w trakcie roku podatkowego zasady, które dla osiągnięcia przewidzianego w przepisie skutku (wyboru ubezpieczenia) muszą zaistnieć przed wejściem w życie nowelizacji, w istocie sprzeniewierza się podstawowej zasadzie państwa prawa, stanowiącej, że prawo nie działa wstecz. Osoby dotychczas uprawnione zostały pozbawione możliwości podjęcia ewentualnych kroków, zmierzających do realizacji wprowadzonych przez ustawodawcę regulacji. Przywołany przepis wprowadzony został zatem z naruszeniem zasady zaufania do państwa i prawa (art. 2 i art. 7 Konstytucji), gdyż diametralnie i w sposób zaskakujący ukształtował sytuację (położenie) części uprawnionych, pozbawiając ich możliwości realizacji praw, które już posiadali.

Wejście w życie regulacji zawartej w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników po upływie jednego miesiąca od chwili ogłoszenia ustawy, w trakcie roku podatkowego, stanowi obrazę art. 2 i art. 7 Konstytucji.

2. Pismem z 5 sierpnia 2005 r. stanowisko w sprawie przedstawił Prokurator Generalny. Wniósł o stwierdzenie, że kwestionowany art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 5 i art. 16 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r. jest zgodny z art. 2 i art. 7 Konstytucji.

Zdaniem Prokuratora Generalnego zasadnicza wątpliwość sądu wiąże się z brakiem właściwej *vacatio legis* zaskarżonego art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, co nie jest w tym przypadku zarzutem konstytucyjnie uzasadnionym. Prokurator Generalny stwierdził, że okres dostosowawczy winien być oceniany z punktu widzenia regulacji, której dotyczy. Wprowadzenie nowych warunków ubezpieczenia społecznego w KRUS, co jest przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, nie pozbawiło nikogo prawa do ubezpieczenia, a jedynie ograniczyło dotychczasowe uprawnienia, które w sposób znaczący obciążały budżet państwa. Dlatego też ustawodawca, dokonując racjonalizacji systemu ubezpieczenia w KRUS, nie naruszył uprawnień właściwych adresatów tych przepisów, tj. rolników prowadzących działalność rolniczą *sensu stricto*, tym bardziej, że zakaz dokonywania zmian w trakcie roku podatkowego – na co powoływał się sąd – dotyczy wyłącznie prawa daninowego.

3. W dniu 28 marca 2006 r. wpłynęło do Trybunału Konstytucyjnego pismo następcy prawnego Mieczysława Burczaka z informacją o śmierci skarżącego i wnioskiem o zwrot akt sądowych nadesłanych wraz z pytaniem prawnym, ze względu na konieczność uregulowania praw do renty rodzinnej. W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny wystąpił o udzielenie informacji, czy Sąd Okręgowy w Koszalinie, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podtrzymuje pytanie prawne wniesione do Trybunału Konstytucyjnego w związku ze sprawą z odwołania Mieczysława Burczaka. Pismem z 14 kwietnia 2006 r. sąd, w związku ze wstąpieniem w miejsce skarżącego jego następcy prawnego, podtrzymał pytanie prawne.

4. Pismem z 8 maja 2006 r. stanowisko w sprawie przedstawił Marszałek Sejmu. Wniósł o stwierdzenie, że art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jest niezgodny z art. 2 i art. 7 Konstytucji.

Zdaniem Marszałka Sejmu ustawodawca, wprowadzając w trakcie roku

podatkowego zasady, które dla osiągnięcia przewidzianego w przepisie skutku w postaci wyboru systemu ubezpieczeniowego muszą zaistnieć przed wejściem w życie nowelizacji, naruszył zasadę niedziałania prawa wstecz. Adresaci zaskarżonego przepisu nie mieli zapewnionego odpowiedniego czasu na przystosowanie się do zmienionej regulacji, gdyż wprowadzono przesłankę dotyczącą okresu przeszłego, a adresaci normy nie mogli się do niej wcześniej dostosować. Zdaniem Marszałka Sejmu ustawodawca poprawił swój błąd uchwalając 1 lipca 2005 r. nowelizację ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

II

Na rozprawę 18 lipca 2006 r. stawili się przedstawiciele sądu zadającego pytanie prawne, Sejmu oraz Prokuratora Generalnego. Podtrzymali stanowiska złożone na piśmie oraz udzielili stosownych wyjaśnień składowi orzekającemu.

III

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Przedmiotem pytania prawnego postawionego Trybunałowi Konstytucyjnemu w niniejszej sprawie jest art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.; dalej: ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników) w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 873 ze zm.; dalej: ustawa nowelizująca z 2 kwietnia 2004 r.). Jednak ze względu na fakt, że art. 5a w formie poddanej kontroli konstytucyjności już nie obowiązuje (został zmieniony przez art. 2 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 150, poz. 1248; dalej: ustawa zmieniająca z 1 lipca 2005 r.)), w pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego formalne uchylenie lub zmiana przepisu nie zawsze oznacza utratę mocy obowiązującej wyrażonych w nim norm prawnych – za przepis zachowujący moc obowiązującą należy uznawać także taki przepis, który wprawdzie został formalnie derogowany, ale nadal ma zastosowanie do ustalania skutków prawnych zdarzeń zaistniałych w czasie, w którym ten przepis obowiązywał. W niniejszej sprawie sytuacja taka zaistniała.

2. Istotą zakwestionowanej przez sąd pytający zmiany art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników było istotne ograniczenie dostępu do ubezpieczenia w ramach systemu ubezpieczenia społecznego rolników (KRUS) osobom prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą poprzez wprowadzenie nowych, ostrzejszych wymagań.

Pierwotne brzmienie wprowadzonego w 1997 r. art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników było następujące:

„Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach”.

Ustawodawca tak sformułowanym przepisem umożliwił rolnikom lub ich domownikom swobodne decydowanie o wyborze systemu (ZUS bądź KRUS), w którym chcieli być ubezpieczeni. Ubezpieczenie społeczne rolników było (i w dalszym ciągu jest) znacznie bardziej korzystne, naturalne więc było, że przepis ten stanowił zachętę do podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej przez rolników i ich domowników oraz pozostawania przez nich w KRUS, a także stanowił zachętę dla innych osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, aby poprzez spełnienie warunków określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników zostać objętym korzystniejszym rodzajem ubezpieczenia. O zasadach systemu ubezpieczenia społecznego rolników i korzyściach płynących zeń dla objętych nim osób Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się w wyroku z 7 czerwca 2004 r., sygn. P 4/03 (OTK ZU nr 6/A/2004, poz. 55).

Ustawodawca ustawą nowelizującą z 2 kwietnia 2004 r., dokonał zmiany art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Przepis ten uzyskał następujące brzmienie:

„Art. 5a. 1. Rolnik lub domownik, który podlega ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu, jeżeli nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym.

2. Rolnik lub domownik, o którym mowa w ust. 1, podlega nadal ubezpieczeniu, jeżeli w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu tej działalności złoży Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia oraz udokumentuje spełnienie warunków opodatkowania tej działalności w formie zryczałtowanego podatku dochodowego w terminie 7 dni od dnia otrzymania dokumentu ustalającego przez organ podatkowy tę formę opodatkowania.

3. Niezachowanie któregokolwiek z terminów, o których mowa w ust. 2, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik rozpoczął wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpoczął współpracę przy prowadzeniu tej działalności.

4. Jeżeli z dokumentów przedstawionych przez rolnika lub domownika wynika, że nie są spełnione warunki dalszego podlegania ubezpieczeniu określone w ust. 1, przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Do dnia 14 lutego każdego roku rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności, podlegający ubezpieczeniu, zobowiązany jest po rozliczeniu roku podatkowego złożyć Kasie zaświadczenie właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok.

6. Jeżeli kwota podatku, o którym mowa w ust. 5, przekroczy kwotę 2.528 zł., ubezpieczenie rolnika lub domownika ustaje z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik zobowiązany był złożyć Kasie zaświadczenie.

7. Niezachowanie terminu, o którym mowa w ust. 5, o ile nadal prowadzona jest pozarolnicza działalność gospodarcza, jest równoznaczne z zaistnieniem okoliczności powodujących ustanie ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik zobowiązany był złożyć zaświadczenie.

8. Kwota podatku, o której mowa w ust. 6, zwana dalej «roczną kwotą graniczną», podlega corocznej waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, określonym w ustawie budżetowej za rok, którego kwota dotyczy, ustawie o przewidywanym budżetowym lub ich projektach, jeżeli odpowiednie ustawy nie zostały uchwalone.

9. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej «Monitor Polski», w drodze obwieszczenia, roczną kwotę graniczną, o której mowa w ust. 8.

10. Za pozarolniczą działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 1, uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na podstawie przepisów o działalności gospodarczej.

11. Za rozpoczynającego współpracę przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, o którym mowa w ust. 1, uważa się rolnika lub domownika, który w stosunku do prowadzącego tę działalność spełnia kryteria osoby współpracującej, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych”.

3. Postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie pytania prawnego sądu ma, na podstawie art. 193 Konstytucji, charakter konkretny, gdyż „Każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem”. W tym też zakresie pytanie prawne sądu może być przedmiotem rozpoznania przez Trybunał. Jego kontrola nie ma bowiem w tym trybie charakteru abstrakcyjnego.

Sąd pytający wystąpił do Trybunału o uznanie niekonstytucyjności całości regulacji art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. W związku z tak sformułowaną treścią pytania prawnego i jego uzasadnieniem Trybunał Konstytucyjny zobowiązany był ustalić, w jakim zakresie pytanie prawne sądu w sprawie zgodności art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z Konstytucją wiąże się z koniecznością rozstrzygnięcia toczącej się przed sądem sprawy Mieczysława Burczaka.

Z treści uzasadnienia pytania prawnego wynika, że wątpliwości sądu wiążą się z brzmieniem art. 5a ust. 6 w związku z ust. 1 i 5 rozpatrywanej ustawy. Tylko te przepisy pozostają w adekwatnym związku z rozpoznawaną przez sąd sprawą, a więc jedynie one, w świetle art. 193 Konstytucji, mogą być poddane kontroli konstytucyjności przez Trybunał.

W pozostałym zakresie przepisy art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r., nie mogą być poddane kontroli, gdyż nie wykazano, by z odpowiedzią na nie wiązało się rozstrzygnięcie zawisłej przed sądem sprawy Mieczysława Burczaka.

Poddane badaniu ich konstytucyjności, objęte pytaniem prawnym przepisy obejmują swym zakresem:

– Art. 5a ust. 1 zaostrza warunki prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, gdyż wprowadza dodatkowe warunki objęcia ubezpieczeniem w KRUS w postaci co najmniej 3-letniego nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (zamiast rocznego) oraz ograniczenie rodzaju prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej do opodatkowanej zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym.

– Art. 5a ust. 5 wprowadza obowiązek przedstawiania przez rolnika lub domownika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą, do 14 lutego każdego roku, zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok.

– Art. 5a ust. 6 określa moment oraz przesłankę ustania ubezpieczenia społecznego w KRUS rolnika lub domownika, który prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. Przekroczenie kwoty podatku (wówczas 2528 zł), o którym mowa w ust. 5, skutkuje ustaniem prawa do ubezpieczenia w KRUS, z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik był zobowiązany do złożenia zaświadczenia w KRUS.

Zdaniem Sądu zadającego pytanie prawne wprowadzenie wyżej wskazanych

przepisów było niewłaściwe z powodu braku możliwości dostosowania się adresatów prawa do nowych uregulowań, wprowadzonych w toku roku podatkowego.

4. Trybunał Konstytucyjny zwraca uwagę, że już po wejściu w życie ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r., Sejm znowelizował ustawą zmieniającą z 1 lipca 2005 r. art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a także do ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r. dodał nowy art. 5a o charakterze przepisów przejściowych.

Art. 2 ustawy zmieniającej z 1 lipca 2005 r. uporządkował redakcyjnie ustawowe zasady dopuszczalności podlegania rolników i ich domowników ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie prowadzenia przez nich pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności (art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) oraz zdefiniował, dla potrzeb ustawy, pojęcie rolniczej działalności gospodarczej (art. 5a ust. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), zachowując podstawowe konstrukcje prawne dotychczasowej regulacji będące przedmiotem pytania prawnego sądu w niniejszej sprawie. Obejmują one m.in. wymóg nieprzerwanego ubezpieczenia w KRUS w pełnym zakresie ubezpieczenia przez 3 lata, złożenia w KRUS oświadczenia o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, udokumentowania kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego. Podtrzymują też uzależnienie prawa do korzystania z ubezpieczenia społecznego rolników od płacenia kwoty należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nieprzekraczającej 2528 zł. oraz ustanie ubezpieczenia w KRUS z końcem kwartału, w którym rolnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązany był złożyć zaświadczenie urzędu skarbowego o wysokości podatku dochodowego z tego tytułu, a obowiązku tego nie dopełnił (art. 5a ust. 1 pkt 1, 3 i 5, ust. 3 i 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

Art. 3 ustawy zmieniającej z 1 lipca 2005 r., wprowadzający do tekstu tej ustawy przepisy intertemporalne, stanowi m.in., że: „Rolnikowi lub domownikowi, prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracującym przy prowadzeniu tej działalności, którzy na podstawie art. 5 ust. 2 zostali wyłączeni z ubezpieczenia z dniem 1 października 2004 r., z uwagi na formę opodatkowania pozarolniczej działalności gospodarczej, przywraca się prawo do podlegania temu ubezpieczeniu, jeżeli należny podatek dochodowy od pozarolniczej działalności gospodarczej za 2004 r. nie przekroczył kwoty 2528 zł., (...) jeżeli ustanie ubezpieczenia spowodowane było formą opodatkowania pozarolniczej działalności gospodarczej, a kwota należnego podatku od tej działalności za 2004 r. nie przekracza kwoty 2528 zł.” (dodany do ustawy nowelizującej art. 5a ust. 1 i 2).

Ustawa zmieniająca weszła w życie 24 sierpnia 2005 r. (art. 5 tejże ustawy).

5. Trybunał Konstytucyjny zwraca uwagę, że w sprawie o sygn. P 8/05 (wyrok z 13 marca 2006 r., OTK ZU nr 3/A/2006, poz. 28) Trybunał badał już, w wyniku pytania prawnego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, zgodność przepisu art. 5 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r., stanowiącego przepisy przejściowe tej ustawy, a odnoszącego się też pośrednio do materii prawnych uregulowanych w poddanym w obecnej kontroli konstytucyjności art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który reguluje sytuację prawną rolników lub domowników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujących przy prowadzeniu tej działalności, podlegających w dniu wejścia ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników, z art. 2, art. 20 i art. 32 Konstytucji.

Wyrokiem z 13 marca 2006 r. wydanym w sprawie P 8/05 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

„1. Art. 5 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 873) jest zgodny z art. 2 i art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 20 Konstytucji.

2. Art. 5 ust. 2 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim ze względu na formę opodatkowania wyłącza z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego rolników, z końcem trzeciego kwartału 2004 r., rolnika lub domownika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą, jest niezgodny z art. 2 i art. 32 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 20 Konstytucji”.

Trybunał Konstytucyjny przypomina, że zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r., rolnik lub domownik, prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności, podlegający ubezpieczeniu społecznemu rolników w dniu wejścia w życie ustawy, był zobowiązany, w terminie do 30 września 2004 r., udokumentować Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w jakiej formie jest opodatkowana prowadzona przez niego pozarolnicza działalność gospodarcza lub działalność, przy której jest osobą współpracującą, a w przypadku prowadzenia działalności w 2003 r., udokumentować także wysokość należnego podatku za ten rok. Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r. rolnik lub domownik zostawał wyłączony z ubezpieczenia z końcem trzeciego kwartału 2004 r., jeżeli z przedłożonych dokumentów wynikało, że prowadzona przez niego pozarolnicza działalność gospodarcza lub działalność, przy której prowadzeniu jest osobą współpracującą, jest opodatkowana na zasadach innych, niż określone w przepisach o zryczałtowanym podatku dochodowym, lub należny za ubiegły rok podatek przekroczył kwotę 2528 zł. Niedostarczenie dokumentów, o których mowa w art. 5 ust. 1, powodowało ustanie ubezpieczenia z końcem trzeciego kwartału 2004 r. (art. 5 ust. 3 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r.).

6. Zarzut niezgodności z art. 2 Konstytucji przepisu art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu nadanym przepisami ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r., sąd zadający pytanie prawne w rozpatrywanej obecnie sprawie oparł na stwierdzeniu, że ustawa nowelizująca, zmieniając warunki wyboru formy ubezpieczenia społecznego przez rolników prowadzących działalność gospodarczą, wchodząc w życie w czasie roku podatkowego, uniemożliwiła dostosowanie się do nich osobom zainteresowanym, prowadzącym tę działalność po 2 maja 2004 r. Sąd pytający zarzuca wskazanemu w pytaniu prawnym art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników naruszenie wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) konstytucyjnej ochrony interesów w toku przez brak odpowiedniej *vacatio legis* przepisu nowelizującego, co narusza zaufanie obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Trybunał Konstytucyjny zwraca uwagę na zasadniczą zbieżność treści normatywnej przepisów: art. 5 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r. będącego przedmiotem badania konstytucyjności w sprawie P 8/05 oraz art. 5a ust. 1, 2 i 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 3 powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r., poddanego kontroli konstytucyjności w rozpatrywanej sprawie P 6/05. Obydwie sprawy odnoszą się do pytań prawnych sądów w przedmiocie treści normatywnej regulacji, zawartych w dwu odrębnych jednostkach systematycznych (art. 1 pkt 3 oraz art. 5 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r.), ale dotyczą tej samej w istocie materii prawnej wymagającej rozstrzygnięcia w postępowaniu przed sądami orzekającymi: oceny skutków zmiany ustawy, zmieniającej warunki dostępu

do ubezpieczenia społecznego rolników w trakcie roku podatkowego 2004 i bez odpowiedniego okresu dostosowawczego w stosunku do osób objętych uprzednio tym ubezpieczeniem, do których nowe warunki się odnosiły i których sytuację prawną zmieniały.

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie nie zachodzi przesłanka *res iudicata*, a to ze względu na brak tożsamości podmiotowej ze sprawą o sygn. P 8/05. Brak podstaw do przyjęcia powagi rzeczy osądzonej nie oznacza jednak, że uprzednie rozpoznanie sprawy konstytucyjności określonej normy prawnej z punktu widzenia tych samych zarzutów może być uznane za prawnie obojętne. Instytucją, która ma na celu zapewnienie stabilizacji sytuacji powstałych w wyniku ostatecznego orzeczenia, jest zasada *ne bis in idem*, rozumiana w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym z uwzględnieniem specyfiki tego postępowania (por. np. postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z: 21 grudnia 1999 r., sygn. K 29/98, OTK ZU nr 7/1999, poz. 172; 3 października 2001 r., sygn. SK 3/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 218; 28 lipca 2003 r., sygn. P 26/02, OTK ZU nr 6/A/2003, poz. 73; 25 lutego 2004 r., sygn. K 35/03, OTK ZU nr 2/A/2004, poz. 15; 9 marca 2004 r., sygn. SK 34/02, OTK ZU nr 3/A/2004, poz. 25; 22 marca 2005 r., sygn. U 4/04, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 33; 20 czerwca 2005 r., sygn. SK 47/04, OTK ZU nr 6/A/2005, poz. 73).

O ile w wypadku zaistnienia przesłanki powagi rzeczy osądzonej Trybunał Konstytucyjny musiałby na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.; dalej: ustawa o Trybunale Konstytucyjnym) umorzyć postępowanie jako niedopuszczalne, to w wypadku przesłanki *ne bis in idem* Trybunał dokonuje oceny w kategoriach pragmatycznych, ocenia celowość prowadzenia postępowania i orzekania w kwestii, która została już jednoznacznie i ostatecznie rozstrzygnięta przez ten organ.

7. Przy formułowaniu stanowiska w obecnie rozpatrywanej sprawie Trybunał Konstytucyjny nie może pominąć rozstrzygnięcia Trybunału w sprawie P 8/05. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że w uzasadnieniu wyroku z 13 marca 2006 r. w tej sprawie, odnosząc się do oceny konstytucyjności wprowadzonych ustawą zmian, Trybunał wyraził pogląd, że celem nowelizacji dokonanej ustawą z 2 kwietnia 2004 r. była racjonalizacja zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ustawodawca dążył do uszczelnienia systemu przez ograniczenie dostępności do niego osób, dla których działalność rolnicza i praca w gospodarstwie rolnym nie stanowi jedyne czy głównego źródła utrzymania. W związku z tym rolnikom prowadzącym równoległe działalność rolniczą i gospodarczą ograniczono możliwości wyboru między ubezpieczeniem w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Trybunał podkreślił, że system ubezpieczenia społecznego rolników ma na celu zapewnienie ubezpieczenia społecznego jednoznacznie określonej grupie społecznej. Władza publiczna, partycypująca (z uwagi na wymiar składki) w przeważającej mierze w kosztach tego preferencyjnego systemu, ma prawo określać i zmieniać warunki uczestnictwa w tym systemie, a postulat, by ubezpieczenie obejmowało tylko tych rolników, dla których praca w gospodarstwie stanowi zasadnicze źródło utrzymania, nie może być, zdaniem Trybunału, kwestionowany na gruncie zasad konstytucyjnych (zob. wyrok z 13 marca 2006 r., sygn. P 8/05).

Trybunał podkreślił, że nie istnieją przesłanki pozbawiające ustawodawcę możliwości ustanowienia czasowych ograniczeń ubiegania się przez obywateli o pewne uprawnienia, ograniczenia takie co do zasady mieszczą się bowiem w zakresie swobody przysługującej ustawodawcy. Celem takich działań może być, tak jak w badanym przypadku, potrzeba uporządkowania pewnej sfery uprawnień. Wyznaczenie terminu

udokumentowania formy opodatkowania prowadzonej działalności oraz wysokości uzyskanego dochodu jako warunków uczestniczenia w ubezpieczeniu rolników miało na celu racjonalizację zasad podlegania temu ubezpieczeniu.

W konsekwencji Trybunał stwierdził wówczas, że przepisy art. 5 ust. 1 i 3 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r. są zgodne z art. 2 i art. 32 Konstytucji.

Rozpatrując obecnie pytanie prawne sądu w sprawie o sygn. P 6/05 Trybunał Konstytucyjny w pełni podtrzymuje tok rozumowania i ustalenia Trybunału w sprawie o sygn. P 8/05 i ich pełną aktualność w odniesieniu do oceny konstytucyjności regulacji prawnej ogólnych zasad wyrażonych w badanych przepisach art. 5a ust. 1 i 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r., stwierdzając, że także kontrolowane przepisy art. 5a ust. 1 i 5 z wyżej powołanych motywów są zgodne z art. 2 Konstytucji.

8. Wyrokiem z 13 marca 2006 r. w sprawie o sygn. P 8/05 Trybunał Konstytucyjny orzekł natomiast o niezgodności art. 5 ust. 2 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r. z art. 2 i art. 32 Konstytucji w zakresie, w jakim ze względu na formę opodatkowania wyłącza z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego rolników z końcem trzeciego kwartału 2004 r. rolnika lub domownika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą.

Orzekając w rozpatrywanej obecnie sprawie o niezgodności art. 5a ust. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z art. 2 Konstytucji, Trybunał Konstytucyjny wziął także pod uwagę motywy powołanego wyżej orzeczenia TK o sygn. P 8/05 odnośnie do orzeczonej tam niezgodności z Konstytucją art. 5 ust. 2 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r.

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie w swych orzeczeniach wyraził stanowisko, że niezależnie od nakazu ustanowienia odpowiedniej *vacatio legis*, Konstytucja wymaga, aby sytuacja prawna osób dotkniętych nową regulacją była poddana takim przepisom przejściowym, by osoby te mogły mieć czas na dokończenie przedsięwzięć podjętych na podstawie wcześniejszej regulacji, w przeświadczeniu, że będzie miała charakter stabilny. Trybunał wielokrotnie stwierdzał, że zasada zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wywiedziona z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) nakazuje ustawodawcy należyte zabezpieczenie „interesów w toku”, a zwłaszcza należytą realizację uprawnień nabytych na podstawie poprzednich przepisów (por. wyrok TK: z 31 marca 1998 r., sygn. K 26/97, OTK ZU nr 2/1998, poz. 13, z 8 kwietnia 1998 r., sygn. K. 10/97, OTK ZU nr 3/1998, poz. 29 oraz z 5 stycznia 1999 r., sygn. K. 27/98, OTK ZU nr 1/1999, poz. 1).

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w rozpatrywanej obecnie sprawie podejmuje kwestię zasadniczą: czy ustawodawca, zmieniając w trakcie roku podatkowego 2004 r. warunki wyboru ubezpieczenia społecznego przez rolników prowadzących własną działalność gospodarczą, w okresie podlegania ubezpieczeniu (w szczególności wymóg nieprzekroczenia kwoty 2528 zł. należnego za ubiegły rok podatku), co uniemożliwiło osobom zainteresowanym dostosowania się w tym roku do nowych warunków, działał zgodnie z art. 2 i art. 7 Konstytucji.

Zakwestionowany przepis art. 5a ust. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowi, że jeśli kwota podatku, ograniczająca dostępność uprawnionych do ubezpieczenia w KRUS, przekroczy kwotę 2528 zł., ubezpieczenie rolnika lub domownika w systemie ubezpieczenia rolniczego ustaje z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik obowiązany był do złożenia w kasie zaświadczenia o prowadzonej działalności gospodarczej i należnego za rok miniony podatku. Ustawa nowelizująca z 2 kwietnia 2004 r., opublikowana została w Dzienniku Ustaw 30 kwietnia 2004 r. i weszła w życie 2 maja 2004 r.

Przepisy przejściowe – art. 5 ust. 1, 2 i 3 ustawy nowelizującej z 2 kwietnia 2004 r., skontrolowane już przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. P 8/05, nałożyły na ubezpieczonych w KRUS obowiązek udokumentowania do 30 września 2004 r., w jakiej formie opodatkowania jest prowadzona przez ubezpieczonego pozarolnicza działalność gospodarcza oraz jaka była wysokość należnego podatku za rok 2003 (art. 5 ust. 1). Przewidziały one wyłączenie z ubezpieczenia z końcem trzeciego kwartału 2004 r. rolników lub domowników, z dokumentów których wynika, że prowadzona przez nich pozarolnicza działalność gospodarcza jest opodatkowana na zasadach innych niż przewidziana w ustawie lub należny za ubiegły rok podatek przekroczył 2528 zł. (art. 5 ust. 2) albo jeśli ubezpieczeni w KRUS nie dostarczyli wymaganych dokumentów (art. 5 ust. 3). Z akt sygn. IV.U.3410/04 Sądu Okręgowego w Koszalinie wynika że kwota podatku zryczałtowanego od Mieczysława Burczaka ubezpieczonego w KRUS wyniosła w 2003 r. 3971,40 zł., ale należność podatkową za rok 2004 przewidywano w wysokości ok. 1000 zł. (pismo z 4 listopada 2004 r.).

Przy jednodniowej *vacatio legis* ustawy oraz braku precyzyjnej regulacji przejściowej dotyczącej art. 5a ust. 6 kontrolowanej ustawy, określającej sytuację podmiotów ubezpieczonych w 2004 r. i objętych tym przepisem w okresie przejściowym do końca roku podatkowego 2004, wymogach art. 5a ust. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (nieprzekroczenie kwoty 2528 zł. należnego za „ubiegły” rok podatku jako warunek kontynuowania ubezpieczenia w KRUS wg nowej regulacji) zarzut niezgodności tego przepisu z art. 2 Konstytucji w zakresie, w jakim w 2004 r. z dniem 1 października 2004 r. wyłączył z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego rolników ze względu na formę opodatkowania i wysokość należnego podatku, rolników lub domowników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą jest w pełni uzasadniony.

9. Jak już wcześniej stwierdzono, przedmiotem pytania sądu skierowanego do Trybunału Konstytucyjnego mogą być tylko wątpliwości dotyczące przepisów prawnych rozważanych przez sąd w trakcie stosowania prawa w konkretnej rozstrzyganej sprawie.

Podniesiona przez sąd pytająca wątpliwość co do zgodności z art. 2 Konstytucji wprowadzenia art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako warunku kontynuacji ubezpieczenia, wymogu uprzedniego 3-letniego okresu objęcia ubezpieczeniem KRUS przed rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej przez rolnika, zamiast poprzedniego okresu rocznego, nie może być przedmiotem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w trybie odpowiedzi na pytanie sądu, jako niemająca znaczenia prawnego w rozpatrywanej przez sąd sprawie Mieczysława Burczaka. Pozostawał on w stosunku ubezpieczenia społecznego rolników od 1 stycznia 2001 r. i określenie nową ustawą wymogu 3 lat uprzedniego ubezpieczenia nie zmieniło na niekorzyść jego sytuacji prawnej.

W tym zakresie i w zakresie art. 5a ust. 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10 i 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność orzekania.

10. Stawiając pytanie prawne, sąd zarzuciwszy niezgodność z Konstytucją art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, przywołał w *petitum* pytania prawnego wzorce art. 2 i art. 7 Konstytucji. Nie rozwinął jednak, na czym niezgodność z art. 7 Konstytucji miałyby polegać.

W tym stanie Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.